

УДК 811. 111' 255

DOI <https://doi.org/10.24919/2663-6042.22.2024.5>

СКЛАДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ МОВНИХ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ *FEAR* В АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ КІНОТЕКСТАХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТРИЛЕРІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Карачун Ю. Г., Старовойтенко М. Ю.

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Статтю присвячено аналізу мовних засобів вираження концепту *FEAR* у кінотекстах англійськомовних психологічних трилерів та з'ясуванню складнощів перекладу цих одиниць з англійської мови на українську. Передусім окреслено теоретичні засади вивчення таких ключових понять у межах нашої тематики, як «кіно-текст», «психологічний трилер», «страх» та «концепт».

Під час перегляду англійськомовних психологічних трилерів «Saw 2», «Saw 3», «Saw 4», «Split», «The Shining», «American Psycho», що слугували матеріалом для проведення польових досліджень, методом суцільної вибірки із субтитрів та кінотекстів вилучено 105 лексичних одиниць на позначку страху. Унаслідок аналізу дібраних одиниць з'ясовано, що основними засобами передачі концепту *FEAR* в оригінальних кінотекстах англійськомовних психологічних трилерів слугують метафори, порівняння, емоційно забарвлені лексеми, окличні речення, оклично-питальні речення, питальні речення та повторення. Тому основну увагу приділено характеристиці цих засобів та поясненню складнощів перекладу їх.

Наголошено, що збереження емоційної інтенсивності є критично важливим під час перекладу, оскільки дослівний переклад може спотворити сенс, а адаптація – втратити оригінальний тон. З урахуванням тонкощів перекладу таких мовних одиниць та на основі отриманих результатів випрацьовано рекомендації, спрямовані на забезпечення максимально точної та ефективної передачі змісту й емоційного забарвлення оригінального тексту в мові перекладу.

Зуважено часте трапляння в англійськомовних кінотекстах нецензурної лексики через миттєвість реакції свідомості на страх. Відповідно окрему увагу приділено поясненню складнощів та обґрунтуванню рекомендацій щодо способів подолання цього, що, з одного боку, пов'язано з відсутністю адекватних еквівалентів в українській мові для здійснення якісного перекладу нецензурної лексики в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів, а з іншого – детерміновано культурною специфікою обох націй, що є надзвичайно важливим, оскільки вибір стратегії перекладу впливає на сприйняття аудиторією.

Ключові слова: концепт *FEAR*, психологічний трилер, кінотекст, мовні засоби, лексичні конструкції, культурний контекст, емоційна забарвленість, складнощі перекладу.

Karachun Yu. H., Starovoitenko M. Yu. Difficulties in translating the linguistic means of expressing the concept of fear in English-language film texts of psychological thrillers into Ukrainian. The article is devoted to the consideration and analysis of the linguistic means of expressing the *FEAR* concept in the film texts of English-language psychological thrillers and the difficulties of translating such units from English into Ukrainian. The paper presents the theoretical foundations of the study of such key concepts within our topic as “film text”, “psychological thriller”, “fear” and “concept”.

While watching the English-language psychological thrillers “Saw 2”, “Saw 3”, “Saw 4”, “Split”, “The Shining”, “American Psycho”, which served as the material for the field research, 105 lexical units denoting fear were extracted from subtitles and film texts by the method of continuous sampling. The analysis of the selected units revealed that the main means of conveying the *FEAR* concept in the original film texts of English-language psychological thrillers are metaphors, similes, emotionally colored lexemes, exclamatory sentences, exclamatory-question sentences, interrogative sentences and repetition. Therefore, the main attention is paid to their analysis, systematization, unification, and difficulties of their translation.

It is worth emphasizing that preserving emotional intensity is critical in translation, as a literal translation can distort the meaning, and adaptation can lose the original tone.

Taking into account the subtleties of translating such language units, based on the results obtained, recommendations were developed to ensure the most accurate and effective transmission of the meaning and emotional coloring of the original text in the target language. It was quite interesting to find out that fear does not leave us time to think about a statement, so quite often in English-language film texts we find foul language. Accordingly, special attention was paid to explaining and recommending the difficulties associated with the lack of adequate equivalents in the Ukrainian language for the high-quality translation of foul language in English-language film texts of psychological thrillers and the difficulties of translating such units, taking into account the cultural specifics of both nations, which is extremely important, since the choice of translation strategy affects the audience's perception, so it is necessary to ensure adequate transmission of the emotional impact of the original text.

Key words: concept of *FEAR*, psychological thriller, film text, linguistic means, lexical constructions, cultural context, emotional coloring, translation difficulties.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Зростання популярності психологічних трилерів у кінематографі зумовило необхідність якісного перекладу їхніх текстів, оскільки специфіка жанру передбачає глибоке занурення в емоційні та психологічні переживання персонажів. Концепт *FEAR* є ключовим елементом, який формує атмосферу напруження і тривоги, що ускладнює його адекватне відображення в іншій мовній системі. Мовні засоби, які передають концепт *FEAR*, можуть мати специфічні конотації в англійськомовній культурі. Проте під час їхнього перекладу українською мовою перекладачі часто стикаються з певними складнощами. Це вимагає від них професійного оперування обома мовами, вміння знаходити відповідні аналоги в мові, якою перекладають, та розпізнавати культурні підтексти.

Незважаючи на наявність праць, автори яких зосереджуються на окремих аспектах вираження концепту *FEAR* у кінематографі, комплексного аналізу мовних засобів у психологічних трилерах ще не проведено. Дослідження складнощів, пов'язаних із передачею емоційних відтінків концепту *FEAR*, залишається актуальним завданням для сучасних лінгвістів і перекладачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку лінгвістики науковці активно досліджують складнощі перекладу, зокрема в контексті вираження концепту *FEAR* в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів. Вагомий внесок у висвітлення цієї проблеми зробили А. Головні та А. Панасовська, які, розглядаючи стилістичні особливості психологічного трилера на прикладі роману Пола Хокінса «У воді» [2], з'ясовують роль мовних засобів у створенні напруженої атмосфери, що є критично важливим для такого жанру; Г. Удовіченко, яка, опрацюовуючи художній текст, описує стратегії його перекладу, що може бути корисним для вивчення специфіки перекладу мовних засобів вираження концепту *FEAR* [6].

Концепт *FEAR* у медичному контексті проаналізував Г. Уїтлі, що додатково розширює розуміння цього емоційного стану та його культурних відтінків [7].

Не менш важливими є дослідження Л. Тютюнник, яка звертається до мовних засобів вираження емоційності в медіатексті, простежуючи, як ці засоби впливають на його сприйняття [5], та А. Зелінської, яка зауважує, що емоції в психологічних текстах не завжди можна схарактеризувати через психологічну призму, що підкреслює важливість культурного контексту в перекладі [4].

Формулювання мети і завдань статті. Мета цієї наукової розвідки – з'ясувати причини постання складнощів перекладу мовних засобів вираження концепту *FEAR* в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів українською мовою й визначити способи їхнього подолання. Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання: 1) окреслити теоретичні засади дослідження концепту *FEAR*; 2) розглянути мовні засоби, використовувані в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів для вираження концепту *FEAR*; 3) проаналізувати основні способи

перекладу англійськомовних одиниць на позначення страху українською мовою.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному кінематографі концепт *FEAR* відіграє важливу роль, особливо в жанрі психологічного трилера. Його вираження в мовленні становить не лише мистецьку, а й комунікативну цінність. У цій статті ми розглянемо, які ж мовні засоби використовують для вираження страху в англійській культурі, як вони функціонують у контексті психологічних трилерів і які складнощі можуть виникати під час їхнього перекладу українською мовою.

На думку А. Панасовської та А. Головні, трилер є жанром, який здебільшого асоціюється з американським кінематографом, оскільки він має характерні особливості, які рідко можна знайти в європейському мистецтві. Трилери часто досліджують фізичні та емоційні межі існування, захоплюючи глядача небезпекою, яка має фатальну силу й притягує. Психологічні трилери поєднують у собі елементи таємниці, драми, екшену та жаху, зокрема страху, який впливає як на свідомість, так і на підсвідомість [2, 426].

На відміну від звичайних трилерів, що часто різняться швидким темпом і динамічними подіями, психологічні трилери зазвичай пропонують більш «тихий» підхід, зосереджуючись на внутрішньому житті персонажів, їхніх переживаннях. У психологічному трилері зовнішні події здатні спровокувати глибоку внутрішню кризу.

Згідно з А. Панасовською та А. Головною, кінотекст виникає та функціонує у контексті мас-медіа і є одним із видів медіатексту. Його розглядають поряд з іншими екранними текстами, такими як комп'ютерні та телевізійні тексти, формуючи єдину групу завдяки аудіовізуальному сприйняттю інформації [2, 426].

Концепт позначає одиниці ментальних та психічних ресурсів свідомості та слугує для пояснення інформаційної структури, яка, як елемент пам'яті і водночас основа ментального лексикону та концептуальної системи, відображає знання й досвід людини [4, 34]. Концепт *FEAR* є одним із найпоширеніших і охоплює широкий спектр тем – від індивідуальних страхів до соціальних явищ.

У кінематографі, особливо в жанрі психологічного трилера, страх використовують для створення напруги та дослідження людської психіки. Це універсальна емоція, що відображає інстинкт самозбереження, і вона може як руйнувати особистість, залишаючи її безпорадною, так і мобілізувати внутрішні сили для реагування на загрози [4, 35].

Страх є базовою емоцією, що виникає як реакція на реальну чи уявну загрозу. Він є вродженим механізмом виживання [7, 157]. Вербальні прояви страху часто включають опис тривожних ситуацій, емоційну лексику та риторичні питання.

Таким чином, концепт страху є багатогранним і важливим для розуміння людських емоцій та поведінки.

Пропонуємо розглянути 105 англійськомовних одиниць на позначку страху, які нам вдалося вилучити з кінотекстів та субтитрів таких психологічних

трилерів, як “Saw”, “Saw 2”, “Saw 3”, “Saw 4”, “Split”, “The Shining”, “American Psycho”.

За нашими підрахунками, в основі чого лежить метод кількісного аналізу, лексичні одиниці на позначку страху, які є вигуками, загальною кількістю 27 одиниць, що відповідає 20 відсоткам, кількісно переважають серед інших груп.

Вигуки слугують для вираження почуттів і емоцій, а не для їх позначення. Їхнє справжнє значення виявляється лише в контексті усного спілкування через відповідну інтонацію та додаткові невербальні засоби, такі як міміка і жести [11, 156]. У кінотекстах англійськомовних психологічних трилерів можемо визначити вигуки як такі, що нагнітають атмосферу тривоги, наприклад: “*Oh my God!*” (4) – «*О Боже!*»¹, “*Who the fuck are you?!*” (4) – «*Хто ти в біса такий?*», “*Help!*” (4) – «*Допоможіть!*»; відображають паніку і безвихідь персонажів, наприклад: “*Ok, ok, ok...*” (5) – «*Гаразд, гаразд, гаразд...*» або “*Please! I wanna go home!*” (5) – «*Будь ласка! Я хочу додому!*».

Наступною за чисельністю є група мовних одиниць, які відіграють роль повторень, загальною кількістю 22 одиниці, що відповідає 20% від загальної кількості. Повторення – це стилістична фігура, яка виникає внаслідок навмисного накопичення певних мовних елементів в одному висловленні, таких як окремі звуки, слова, словосполучення або складніші синтаксичні структури [3, 307]. Висловлювання з повтореннями, як-от “*What the... What the fuck..?*” (4) – «*Що за... Що за чортівня..?*», свідчать про дезорієнтацію. Усі ці елементи посилюють атмосферу страху та напруги, роблячи переживання персонажів більш реальними для глядача. Повторення слів є важливим інструментом для передачі концепту страху, адже вони підкреслюють емоційну інтенсивність і створюють напругу. У кінематографі повтори часто поєднують із візуальними ефектами чи музикою, створюючи ритм, що посилює сприйняття страху. Фрази на кшталт “*Stop! Stop!*” (2) – «*Зупинись! Зупинись!*» відображають спроби персонажа зупинити небезпеку, наголошуючи на його безпорадності. Комунікація в таких моментах доповнюється невербальною поведінкою, як-от жести та міміка, які підсилюють емоційне сприйняття.

Емоційно забарвлені лексичні одиниці, загальною кількістю 19 одиниць, що відповідає 14% від загальної кількості, слугують для опису почуттів, а також для передачі емоційних відтінків оцінювання явищ, подій, людей. Емоційно забарвлені мовні одиниці передають глибшу та важливішу інформацію, ніж нейтральні слова, завдяки своїй семантико-прагматичній природі [3, 309]. Наприклад, “*Oh, maybe you are afraid too*” (7) – «*А може, ти теж боїшся?*», де лексема *afraid* вказує на помірний страх. У фразі “*Yeah, oh my gosh, you frightened me*” (6) – «*Так, Боже мій, ти мене налякав*» страх виражено сильніше, хоча він залишається на помірному рівні. Фраза “*I’m freaking out*” (7) – «*Я божжеволю від страху*» свідчить про істотне зростання страху, тоді як *the thought of being hurt filled her with dread* (7) – *думка про те, що їй може бути боляче,*

наповнила її страхом вказує на свідому загрозу і глибші переживання. Нарешті, *she was filled with primal terror* (7) – *її охопив первісний жах* ілюструє найвищий ступінь страху, що є паралізуючою інстинктивною реакцією.

Наступними за чисельністю є окличні конструкції, які становлять 16 одиниць, що відповідає 12% від загальної кількості. Л. Тютюнник зазначає, що оклична конструкція – це граматична структура, яка виражає емоційний стан або реакцію мовця, часто з використанням окличних слів або виразів, та використовується для передачі сильних емоцій, таких як радість, гнів, страх чи здивування. У письмовій формі оклична конструкція зазвичай завершується знаками оклику [5, 162].

Окличні конструкції в психологічних трилерах відіграють важливу роль у передачі емоцій і створенні напруженої атмосфери. Фрази, як-от “*Help! Help me! Oh shit. I’m probably dead*” (4) – «*Допоможіть! Допоможіть! От трясця, я мабуть вмер*»; засвідчують потребу безпеки. Оклики, наприклад, “*Get me outta here!*” (3) – «*Витягніть мене звідси!*»; вказують на терміновість втечі.

А. Вовк визначає оклично-питальні конструкції як такі, що поєднують емоційний заклик з питанням, підкреслюючи страх і намагання зрозуміти ситуацію [1, 9]. Наприклад: “*What is this? Help!*” (2) – «*Що це таке? Допоможіть!*».

Найцікавішою, на наш погляд, видалася група мовних одиниць як виразників страху, які репрезентують нецензурну лексику (загальною кількістю 15 одиниць, що відповідає 11% від загальної кількості). Ненормативна лексика є важливим елементом розмовної мови в психологічних трилерах. Вона відображає глибокі емоції персонажів, такі як гнів і страх, підкреслюючи їхній внутрішній стан у критичних ситуаціях. Фрази на кшталт “*Who the fuck are you?!*” (4) – «*Хто ти в біса такий?!*» і “*Open the fucking door!*” (4) – «*Відкрийте ці кляті двері!*» демонструють високий рівень емоційної напруги та вказують на шок і відчай.

Питальні конструкції представлено 11 одиницями, що відповідає 8% від загальної кількості. Речення на кшталт “*What are you doing?*” (3) – «*Що ти робиш?*» та “*Who are you?*” (3) – «*Хто ти такий?*» відображають невизначеність і страх перед невідомим, вказують на глибокий внутрішній конфлікт персонажів.

Далі розглянемо обірвані речення. Їх кількість становила 8 одиниць, що відповідає 6% від загальної кількості. За А. Загнітком, обірвані речення – це конструкції, які є незавершеними через певні ситуативно-прагматичні чинники [3, 305]. Обірвані речення, як-от “*What is... What?...*” (2) – «*Що це... Що?...*», відображають розгубленість і психологічний тиск.

Найменш наповненими є групи, сформовані з метафор, порівнянь та прямих звертань.

Дібраний фактичний матеріал дав змогу виявити лише 3 випадки використання метафори, що становить 2% від загальної кількості. Послугування метафоричними виразами уможливило автору відобразити здатність людини вловлювати подібність між різними індивідами, класами об’єктів,

¹ Тут і далі переклад українською мовою належить авторам статті.

а потім за цією схожістю переносити назви справжнього носія чи функції на характеризувану особу або предмет [10, 16]. Наприклад, у висловленні “*A chill ran down my spine*” (5) – «*Мороз пробіг по моєму тілу*» страх порівнюється з морозом (чимось холодним, неприємним), що має негативний вплив на фізичний стан людини.

Порівняння представлено 2 одиницями, що становить 2% від загальної кількості. За визначенням О. Хараман, порівняння – це зіставлення різних явищ на основі спільних ознак [9, 627]. Наприклад, висловлення “*I felt like a rabbit in a hunting trap*” (7) – «*Я почувалась наче кролик у мисливському капкані*» ілюструє вразливість персонажа, а фраза “*My blood felt like a lump of ice*” (7) – «*Моя кров неначе перетворилась на брилу льоду*» підкреслює сильний страх і безсилля.

Групу мовних одиниць, що відіграють роль прямих звернень, формують 3 одиниці (2% від загальної кількості). Прямі звернення, такі як “*Help me! Help!*” (1) – «*Допоможіть! Допоможіть!*» чи “*I’m scared, Daddy...*” (4) – «*Мені страшно, таточку...*», демонструють відчай і потребу підтримки, створюють відчуття безвиході та вразливості.

Характерною особливістю вираження концепту страху в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів є те, що в межах однієї синтаксичної структури може поєднуватись кілька лексичних одиниць з різних груп. Наприклад, у прикладі “*What the fuck’s wrong with you?! No! No!*” (1) – «*Та що з тобою в біса не так?! Ні! Ні!*» простежуємо використання оклично-питальної конструкції, лексичних одиниць, що відіграють роль вигуків, повторень та нецензурної лексики. На прикладі “*What is this place?? What is this place?!*” (2) – «*Що це за місце? Що це за місце?!*» бачимо, що в межах однієї синтаксичної структури наявні запитальна конструкція, оклично-питальна конструкція та повторення.

Проаналізувавши представлені групи мовних одиниць на позначку страху, доходимо висновку, що найчисленнішу групу формують вигуки (20%), що зумовлено наміром (як автора, так і перекладача) акцентувати на емоційних реакціях персонажів. Це підтверджує, що страх у психологічних трилерах часто передається через миттєві та інтенсивні емоції.

Значна кількість повторень (17%) сприяє посиленню емоційного впливу або актуалізуванню певних сюжетних елементів, що створює відчуття напруженості або тривоги.

14% прикладів емоційно забарвленої лексики вказують на важливість атмосфери страху, що прогнозує загальний настрій у трилерах. 12% окличних конструкцій увиразнюють екстремальні емоційні стани персонажів, відображаючи характер трилерів, де напруга та несподіванки є ключовими. Лише 2% прикладів припадає на метафори та порівняння, що свідчить про зосередження більшої уваги на безпосередніх емоційних висловлюваннях, ніж на образності.

Питальні конструкції зазвичай використовують для передачі невизначеності, тривоги та внутрішнього конфлікту персонажів, а також підкреслення їхнього страху перед невідомим або сумнівів в правильності дій. Запитання, які персонажі ставлять

собі або іншим, можуть актуалізувати їхні переживання та підвищувати напругу в сюжеті.

Оклично-питальні конструкції живають під час емоційного підйому, коли персонаж намагається отримати відповідь, відчуваючи глибокий страх або паніку. Це створює атмосферу хаосу та безвиході, підкреслює крайні емоції і посилює драматизм сцени.

Нецензурну лексику використовують для вираження сильних емоцій, таких як страх, гнів або відчай, що робить переживання персонажів більш автентичними та інтенсивними.

Таким чином, аналіз мовних засобів вираження концепту страху у психологічних трилерах засвідчує переважання прямих емоційних висловлювань, які викликають сильні реакції у глядачів. Це акцентує прагнення створити максимально напружену та емоційно насичену атмосферу.

Психологічні трилери набирають популярності по всьому світу, тому є справжньою знахідкою для перекладачів. Цей жанр заворює, спонукає до глибокого занурення в сюжетні інтриги. Однак переклад мовних засобів, які виражають концепт страху, може стати складним завданням. Тому пропонуємо сконцентруватись на аналізі способів перекладу мовних одиниць, які репрезентують концепт FEAR.

Серед основних способів перекладу лексичних одиниць в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів вирізняють переклад за допомогою повних еквівалентів, часткових еквівалентів, дослівного перекладу та описового перекладу. Використавши метод кількісного аналізу, ми з’ясували, що найбільшу кількість лексичних одиниць на позначку страху перекладено за допомогою добору часткових еквівалентів (всього 49 одиниць, що становило 47% від загальної кількості). Перекладач вдається до послуговування частковими еквівалентами, коли український аналог має інші лексичні чи стилістичні нюанси, але передає схоже значення [11, 162]. Наприклад, фразу “*What the fuck?*” (3) можна перекласти двома способами: «*Що це за хрін?*» та «*Що за чортівня?*» І перший, і другий варіанти перекладу добре передають зміст оригінального речення.

Другим за кількістю є спосіб дослівного перекладу (43 одиниці, що становить 41% від загальної кількості). При дослівному перекладі кожне слово передається у такому ж порядку, як і у вихідному тексті, наприклад: “*A chill ran down my spine*” (3) – «*Мороз пробіг по моєму тілу*».

Третім за кількістю перекладених лексичних одиниць є добір повних еквівалентів у мові, якою перекладають (12 одиниць, що становить 11% від загальної кількості). Повні еквіваленти – це випадки, коли існує прямий український аналог, який передає той самий емоційний заряд, значення і стилістичну спрямованість [8, 62]. Наприклад, англійське “*Fuck!*” (4) може бути перекладено як «*Чорт!*». Важливо, щоб український еквівалент зберіг ту ж інтенсивність агресивності та образливості.

Четвертим є спосіб описового перекладу, який становить 1% від загальної кількості перекладених лексичних одиниць та синтаксичних структур. Описовий переклад виконують, коли немає можливості добору адекватного еквівалента в мові, якою

перекладають [6, 90]. Наприклад: “*You are scared about room 237, aren't you?*” (6) – «*Ти боїшся того, що в кімнаті 237, чи не так?*».

Отже, у результаті проведеного аналізу способів перекладу лексичних одиниць та синтаксичних структур з опертям на кількісний показник виявлено, що найбільш використовуваним методом є добір часткових еквівалентів, який становить 47% від загальної кількості. Це свідчить про наявність в українській мові лексичних одиниць, що втілюють схожі, але не ідентичні семантичні та стилістичні значення, зберігаючи емоційну інтенсивність оригіналу. Другим є метод дослівного перекладу, що вказує на можливість точного відтворення смислових і синтаксичних структур вихідного тексту. Добір повних еквівалентів трапляється рідше, що свідчить про обмежену наявність повних відповідників для лексичних одиниць, які виражають страх. Описовий переклад, застосовуваний у випадках відсутності адекватних еквівалентів, становить лише 1%, що підтверджує здебільшого ефективність інших методів.

У процесі перекладу мовних засобів вираження концепту *FEAR* в англійськомовних кінотекстах психологічних трилерів українською мовою перекладач може зіткнутися з деякими складнощами. З-поміж таких складнощів вирізняють:

По-перше, емоційний контекст: для цього детальніше розглянемо англійськомовну лексему *fuck* у перекладах українською мовою. В українській мові є багато еквівалентів для передачі цієї лексичної одиниці. Перекладач може підлаштовувати інтенсивність дібраного еквівалента в перекладі. У наведених нижче прикладах вигук *fuck* перекладено двома способами – з використанням наявних у мові еквівалентів *бляха* та *чорт*. Наприклад: “*Fuck! Shit!*” (4) – «*Бляха! Трясця!*» або ж “*Fuck!*” (4) – «*Чорт!*».

Наступні приклади демонструють різні варіації перекладу фраз із лексичною одиницею *fuck*. Цікаво, що слова *хрін* та *чортівня* є лайливими в українській мові, мають негативну конотацію, але не сягають максимальної інтенсивності. Також варто відзначити, що українські еквіваленти *чорт* та *в біса* мають релігійний підтекст. Наприклад:

“*What the fuck?*” (4) – «*Що це за хрін?*»

“*What the fuck?!*” (1) – «*Що за чортівня?!*»

“*Who the fuck are you?! Who the fuck are you????!*” (1) – «*Хто ти в біса такий?! Хто ти в біса такий????!*»

“*What the fuck's wrong with you?! No! No!*” (1) – «*Та що з тобою в біса не так?! Ні! Ні!*»

Наступне, на що варто звернути увагу, – прикметник *fuckin*. Інакше кажучи, *fuck* може використовуватися й для творення інших слів, зокрема іменників, підсилюючи інтенсивність злості та агресії, наприклад: *fuckin bitch* – *кляте стерво*, *fuckin door* – *кляті двері*. Або ж фраза “*Don't you leave me here you fuckin bitch!!!*” (2) – «*Не кидай мене тут, клята суко!!!*». Те саме у фразі “*Open the door! It's not funny! Open the fuckin door!*” (2) – «*Відчини двері! Це не смішно! Відчини кляті двері!*»

Під час перекладу важливо зберегти емоційну інтенсивність фрази: дослівний переклад може спотворити сенс, тоді як адаптація – втратити оригінальний тон. Звідси випливає наступна проблема, з якою стикаються перекладачі, – це відсутність адекватних еквівалентів. Не завжди існує прямий український аналог для певних англійських лексичних одиниць. У такому випадку перекладачі часто вдаються до описового перекладу, але не завжди за допомогою нього можна так само яскраво, як і в оригіналі, передати сенс сказаного. Варто зауважити, що тоді, коли немає прямого аналога, корисно адаптувати текст так, щоб він звучав природно для цільової аудиторії, зберігаючи при цьому основну ідею.

І, наостанок, культурна специфіка. Переклад нецензурної лексики часто є досить відповідальним завданням для перекладача, адже така лексика часто має культурні особливості в мові, з якої перекладають, та у мові, якою перекладають. Те, що в одній культурі може вважатися образливим, в іншій – може не мати такого ефекту. Тому, перед тим як розпочати переклад, потрібно детально вивчити культурний контекст оригіналу. Це допоможе зрозуміти, як певні фрази чи терміни можуть бути сприйняті в іншій культурі.

Висновки та перспективи дослідження. Отже, на основі запропонованого аналізу англійськомовних одиниць на позначку страху можемо зрозуміти, наскільки витонченою та філігранною є праця професіоналів під час перекладу англійськомовних психологічних трилерів українською мовою, наскільки важливо бути висококваліфікованим фахівцем у сфері лінгвоукраїнознавства, у питаннях етики тих країн, мовами яких ви оперуєте. Адже просто знання мови не допоможе зберегти всі відтінки мови оригіналу та адекватно відтворити їх у мові перекладу. Щодо перспектив дослідження, то цікаво було б з'ясувати прагматичний потенціал аналізованих одиниць, а також визначити, чи зберігається з урахуванням культурного розмаїття обох націй такий самий прагматичний ефект англійськомовних одиниць на позначку страху в обох мовах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вовк А. В. Питальні конструкції як синтаксичне явище в «Щоденниках» Олеся Гончара. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. № 29. С. 8–11.
2. Головня А., Панасовська А. Лінгвістичні стилістичні особливості психологічного трилера (на матеріалі роману Пола Гукінса «У воді»). *Молодий вчений*. 2019. № 66. С. 425–428.
3. Загнітко А. П. Теорія граматики і тексту : монографія. Донецьк : ДонУ, 2014. 480 с.
4. Зелінська А. Емоції без психології. *History & Philosophy of Psychology*. 2008. № 1. С. 32–41.
5. Тютюнник Л. Мовні засоби вираження емоційності у текстовому медіаконтенті. *Вісник Національного університету оборони України*. 2024. № 4. С. 159–168.
6. Удовіченко Г. Художній текст та стратегії його перекладу. *Modern Engineering and Innovative Technologies*. 2023. № 27. С. 88–92.

7. Уїтлі Г. Г. Аналіз концепту страху. *International Journal of Nursing Terminologies and Classifications*. 1992. № 4. С. 155–161.
8. Хайдарі Н. Шляхи відтворення фразеологічних одиниць роману О. Забужко «Музей покинутих секретів» в англійському перекладі. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. 2020. № 41. С. 61–67.
9. Хараман Н. О. Порівняння в образній системі «Щоденника» Олександра Довженка. *Науковий вісник Криворізького національного університету*. 2019. № 1. С. 626–631.
10. Харчук Р. Що таке метафора. *Дивослово*. 2010. № 4. С. 16–17.
11. Шуст Л. Семантико-стилістичні особливості вигуків у драмі-феєрії Лесі Українки «Лісова Пісня». *Лінгвостилістичні студії*. 2021. № 14. С. 155–163.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Баусман Даррен Лінн. Піла 2. США, 2005. Lionsgate. 93 хв.
2. Баусман Даррен Лінн. Піла 3. США, 2006. Lionsgate. 113 хв.
3. Баусман Даррен Лінн. Піла 4. США, 2007. Lionsgate. 108 хв.
4. Ван Джеймс. Піла : Гра на виживання. США, Австралія. Twisted Pictures, 2004. 103 хв.
5. Геррон Мері. Американський психопат. США. Lionsgate Films, 2000. 101 хв.
6. Кубрик Стенлі. Сяйво. США, Велика Британія. Warner Brothers, 1980. 182 хв.
7. Ш'ямалан М. Найт. Спліт. США. Universal Studios, 2016. 117 хв.

REFERENCES

1. Vovk, A. V. (2017). Pytalni konstruksii yak syntaksychnе yavyshche v “Shchodennykakh” Olesia Honchara [Interrogative constructions as a syntactic phenomenon in the “Diaries” of Oles Honchar]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, 29, 8–11 [in Ukrainian].
2. Holovnia, A., & Panasovska, A. (2019). Linhvistychni stylistychni osoblyvosti psykholohichnoho trylera (na materialy romanu Poly Houkins “U vodi”) [Linguistic stylistic features of the psychological thriller (on the material of Paula Hawkins’ novel “Into the water”)]. *Molodyi vchynenyi*, 66, 425–428 [in Ukrainian].
3. Zahnitko, A. P. (2014). Teoriia hramatyky i tekstu [Theory of grammar and text]: monohrafiia. Donetsk: DonNU [in Ukrainian].
4. Zelinska, A. (2008). Emotsii bez psykholohii [Emotions without psychology]. *History & Philosophy of Psychology*, 1, 32–41 [in Ukrainian].
5. Tiutiunyk, L. (2024). Movni zasoby vyrazhennia emotsiynosti u tekstovomu mediakontenti [Linguistic means of expressing emotionality in textual media content]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy*, 4, 159–168 [in Ukrainian].
6. Udovychenko, H. (2023). Khudozhniy tekst ta stratehii yoho perekladu [Artistic text and strategies for its translation]. *Modern Engineering and Innovative Technologies*, 27, 88–92 [in Ukrainian].
7. Whitly, G. G. (1992). Analiz kontseptu strakhu [Analysis of the concept of fear]. *International Journal of Nursing Terminologies and Classifications*, 4, 155–161 [in Ukrainian].
8. Khaidari, N. (2020). Shlyakhy vidtvorennia frazeolohichnykh odynyts romanu O. Zabuzhko “Muzei pokynutykh sekretiv” v anhliiskomu perekladі [Ways of reproducing phraseological units of O. Zabuzhko’s novel The Museum of Abandoned Secrets in the English translation]. *Humanitarna osvita v tekhnichnykh vyshchykh navchalnykh zakladakh*, 41, 61–67 [in Ukrainian].
9. Kharaman, N. O. (2019). Porivnannia v obraznij systemi “Shchodennyka” Oleksandra Dovzhenka [Comparison in the figurative system of “Diary” by Oleksandr Dovzhenko]. *Naukovyi visnyk Kryvorizkoho natsionalnoho universytetu*, 1, 626–631 [in Ukrainian].
10. Kharchuk, R. (2010). Shcho take metafora [What is a metaphor]. *Dyvoslovo*, 4, 16–17 [in Ukrainian].
11. Shust, L. (2021). Semantiko-stylistychni osoblyvosti vyhukiv u dramy-feierii Lesi Ukrainky “Lisova Pisnia” [Semantic and stylistic features of exclamations in Lesya Ukrainka’s drama-fairy tale The FOREST Song]. *Lingvostylistychnyi studii*, 14, 155–163 [in Ukrainian].

SOURCES OF ILLUSTRATIVE MATERIAL

1. Bousman, Darren Lynn. Saw 2. USA. 2005. Lionsgate. 101 m.
2. Bousman, Darren Lynn. Saw 3. USA. 2006. Lionsgate. 113 m.
3. Bousman, Darren Lynn. Saw 4. USA. 2007. Lionsgate. 108 m.
4. Wan James. Saw: The Survival Game. USA, Australia. Twisted Pictures. 2004. 103 m.
5. Harron, Mary. American Psycho. USA. Lionsgate Films. 2000. 93 m.
6. Kubrick, Stanley. The Shining. USA, United Kingdom. Warner Brothers. 1980. 182 m.
7. Shyamalan, M. Night. Split. USA. Universal Studios. 2016. 117 m.